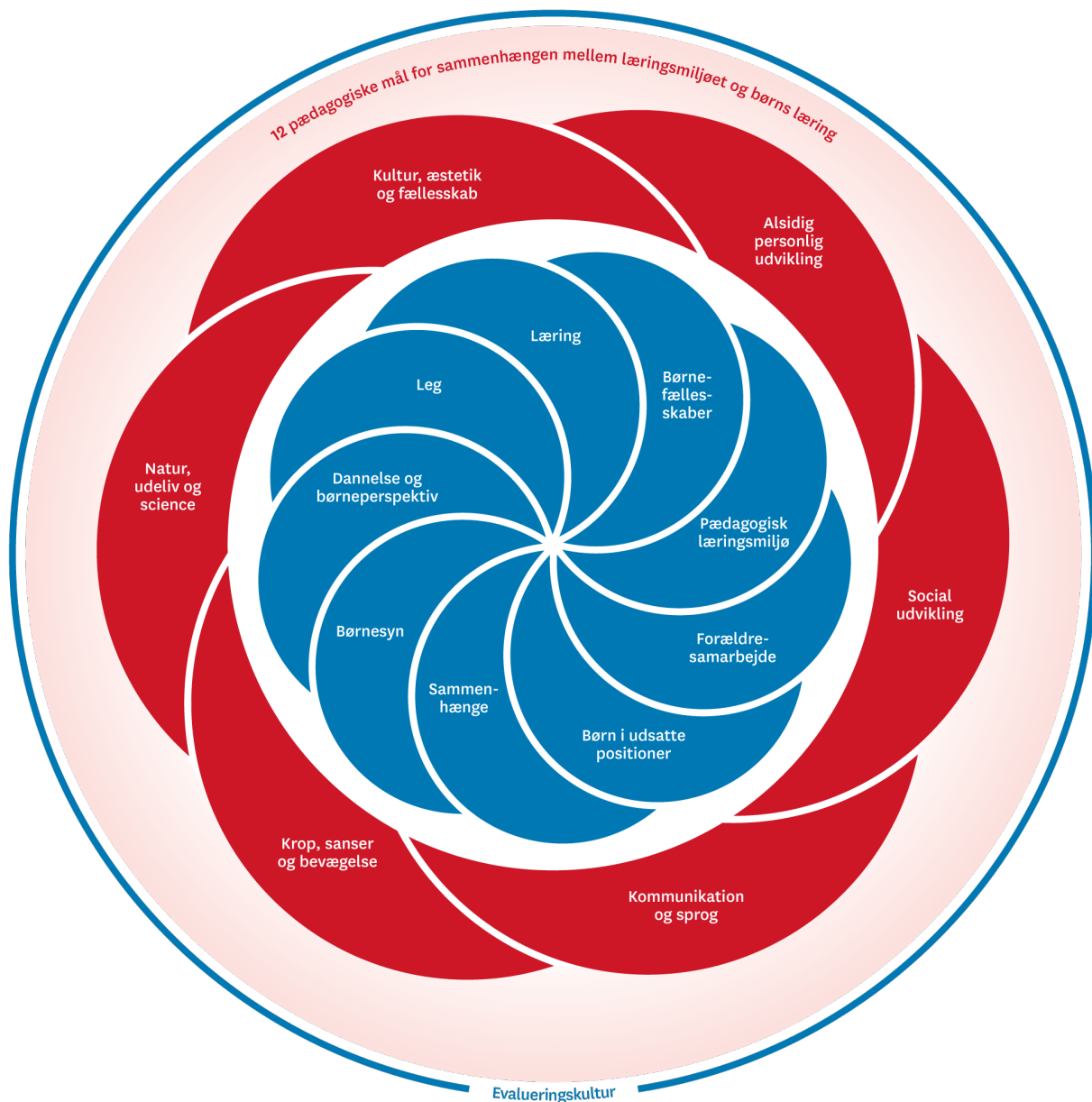

Pædagogisk læreplan for Udflytterbørnehaven Høbjerg 2019

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.](#) Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

I en gammel, ombygget skovridderhytte i Vedbæk, nord for København, ligger den lille udflyttebørnehave Højbjerg. På Lundsgade 14 fyldes bussen hver morgen klokken 8.00 med 36 håbefulde bybørn, der kører en 25 minutters tur nordpå til naturskønne omgivelser i skovbrynet nær marker, heste og køer.

Et godt stykke ude af Sandbjergvej er en gammel skovridderkro, omdannet til legeunivers og udenfor danner et kæmpe indhegnet udendørsareal rammerne for hulebygning, sneglejagt, snobrødsbagning og klatreture. Kun fantasien sætter grænserne.

Gennem alle årene har Højbjerg Udflytterbørnehave været en populær og særlig institution med tradition for et meget stærkt sammenhold og god forældrekontakt. Mange af de børn, som gennem tiden har gået i børnehaven, fastholder kontakten, og flere af dem har nu selv deres egne børn i Højbjerg.

Blandt børnehavens mange kendetegn og traditioner er et helt unikt forældresamarbejde, hvor omdrejningspunkterne blandt andet er de faste spiseklubber og stor involvering af forældre gennem arbejdsweekender og fester. Det er en integreret del af dagligdagen, at forældre giver et nap med, når der mangler hænder, eller bare når de har lyst til at deltage i børnehavens hverdag.

Børnene er delt op i tre grupper, henholdsvis aldersmæssigt. Der er gruppe gul, blå og rød. Det meste af tiden er vi sammen. Vores uge er opdelt således:

- Mandag har vi fælles dag. Børnene er med til at bestemme hvad vi skal lave sammen. Det kan være alt fra lege fælles lege udenfor, motoriske udfordringer inde eller ude, kreative udfordringer osv. Vi holder børnemøde hver anden mandag. Her snakker vi om alle mulige ting, børnene eller de voksne har på hjertet. Fri for mobberi er ligeledes et fast redskab vi bruger til børnemøderne. Det er vigtigt for os, at børnene er medbestemmende i kommende aktiviteter og hvad børnemøderne skal indeholde, hvorfor vi ønsker at starte hver læreplans tema med at holde ønske runde i hver gruppe. Denne dag har vi også stilletid, hvor vi feks. dyrker yoga, masserer hinanden, ligger og lytter til mindfulness musik eller lytter til en historie.
- Tirsdag og torsdag går vi i grupper 10.30 – 11.30, hvor vi har aldersopdelte aktiviteter. Disse aktiviteter er pædagogiske bestemt ud fra vores læreplanstema.
- Onsdag har vi fri-leg dag, hvor der er tilbud til børnene rundt omkring i huset. Her kan der være tilbud om dans, motoriske lege, gå på legepladsen, spille spil osv. Denne dag har vi også stilletid, hvor vi feks. dyrker yoga, masserer hinanden, ligger og lytter til mindfulness musik eller lytter til en historie.

- Fredag har vi lalle dag, hvor vi hygger os, leger og her er der også mulighed for ipads en times tid. Her er 4-5 børn fælles om en ipad, så man sammen skal finde ud af, hvad man vil spille. Dette gør vi også fordi, vi er overbevist om, at børn lærer børn, og dette er et godt redskab til blandt andet denne aktivitet. Denne dag er der også masser af tilbud rundt omkring i huset. Denne dag har vi også stilletid, hvor vi feks. dyrker yoga, masserer hinanden, ligger og lytter til mindfulness musik eller lytter til en historie.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn: I Højbjerg møder vi børnene ud fra et børnesyn med et anerkendende perspektiv. Med anerkendelse tænkes der på et menneskesyn baseret på tanken om gensidigt ligeværd. Her sikrer vi rummelighed og forskellighed, så børnene føler sig som en del af fællesskabet og kulturen gennem forpligtende relationer. Det at være barn har en værdi i sig selv og de skal støttes og værdsættes. Medarbejderne skal være med til at skabe en organisatorisk ramme og et læringsmiljø, der muliggør dette – med henblik på optimale muligheder for barnet trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi vægter også højt i Højbjerg, at det skal være sjovt at være barn og at der grines, da vi mener at det har stor betydning for deres generelle trivsel og sociale udvikling.

Dannelse og børneperspektiv: Vi holder børnemøder hver anden mandag. Her skal børnene være med til at bestemme, hvad de vil lave af fælles aktivitet. Vi lytter til børnene. Vi tager også forskellige emner op. Vi snakker Fri for mobberi, altså hvordan er man en god kammerat, hvordan trøster man osv. Forpligtende fællesskaber og medarbejderens professionelle ageren er vigtige forhold i målet om, at børnene får viden og færdigheder i forhold til etiske og moralske værdier. Når vi gør det, arbejder vi med dannelse. Vi har et medansvar for, at børnene bliver i stand til at begå sig i samfundet, som demokratiske medborgere, der viser et socialt overskud. Dannelse handler om, hvem barnet bliver, hvilket er præget af pædagogens ageren suppleret med den viden og de færdigheder børnene møder gennem deres leg med de andre børn.

Leg: Vi har pædagogisk tilrettelagte aktiviteter en time to gange om ugen i aldersopdelte grupper, og udover det har vi mellem 10-20 minutters planlagt stilletid mandag, onsdag og fredag. Stilletid aktiviteten varierer i indhold, da det både kan være afslappende musik eller drømmerejser. Resten af dagen er der fri leg, hvor børnene får lov at udvikle sig sammen og hver for sig. Vi har de dejligste muligheder for leg i Højbjerg. Der er små skønne rum med legetøj og der er den skønneste legeplads hvor vi kan klatre, cykle, grave, gemme os, løbe, osv. Børnene i Højbjerg skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.

Læring: Vi mener, børnene lærer hele tiden i Højbjerg. Når man er udflytterbørnehave er der en del rutiner/struktur i løbet af dagen. Udover det vægter vi i Højbjerg vores pædagogiske tilrettelagte aktiviteter, hvor vi hele tiden har læreplanstemaerne inden over vores planlægning af aktiviteterne. Disse aktiviteter er alders opdelt men resten af dagen er vi sammen alle sammen og lærer af hinanden. Vi bevæger os, vi undersøger, vi slapper af, vi ordner frugt, vi griner, vi græder og meget me-

re.

Børnefællesskaber: Ved at holde vores fællesdage om mandagen og vores børnemøder hver anden mandag mærker vi et fællesskab, der for hver gang bliver styrket. De lærer at tage hensyn og lytte og dette giver større fællesskabsfølelse. Her gives der rum for medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati.

Vi har to kammeratskabs dage om året, hvor inklusion og kammeratlighed er i fokus. Vi sørger også for at alle børn føler sig som en del af et kammeratligt fællesskab, og har hele tiden fokus på at styrke børnenes fællesskaber på kryds og tværs.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Personalet har morgenmøde hver morgen i 10 min, hvor vi snakker om dagen der skal til at gå i gang. Børnene har erfaring og kendskab til dagens faste rutiner. Vi spiser morgenmad sammen hver morgen, hvor tre børn har brødbrev med hjemmefra med små historier og tegninger på. Disse brødbreve læses højt, og der snakkes om dem. Vi har fri leg, hvor der er åbent på alle stuer og her er der altid en voksen i nærheden eller med. Der bygges med lego, leges med dukker, tegnes, spilles spil osv. Så er der pædagogiske tilrettelagte aktiviteter, som danner rammen om læreplanste-mærne. Dette har personalet forberedt forinden. Så skal der spises, og derefter får hver gruppe læst historie. Efter dette er der stilletid, hvor vi måske dyrker yoga, lytter til mindfulness musik, lydbog e.l. Og resten af dagen er vi på legepladsen, både med fri leg og/eller pædagogiske tilrette-lagte aktiviteter. Vi er meget rutine/struktur orienteret.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Højbjerg er vi altid i dialog med forældrene. Vi beskriver ugentligt på kbh – barn, hvordan aktiviteterne har forløbet den forgangne uge. Vi beskriver sjove historier, indholdet af vores børnemøder og vi sætter skønne billeder dertil.

Højbjerg har ca. en gang om måneden gruppe opdeltede spiseklubber, hvor børn, forældre og gruppens tilknyttede personale deltager. Her spiser vi sammen, snakker og leger. Disse aftner giver os mulighed for bare at være sammen, og børnene ser de voksne som en helhed.

Forældrene kommer tit med os til Højbjerg i bussen, og er med en hel dag. Forældrene ved, vi forventer, at de ser og hjælper alle børn, når de er med, og samtidig hjælper de personalet med dagens praktiske gøremål, og dette giver et helt unikt samarbejde. Forældrene ser, hvordan hverdagen fungerer, og det giver mulighed for at se sit barn i sit vante omgivelser og i samspil med personalet og de andre børn. Her er mulighed for en snak med personalet og få en god kop kaffe.

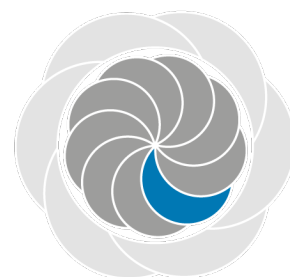
Vi har et stort fælles forældremøde en gang om året, hvor alle deltager, og et forældremøde for hver gruppe en gang om året, hvor det tilknyttede personale, og lederen deltager. Vi har forældre-samtaler for alle en gang om året, og vi er altid imødekommende, hvis der er yderligere behov for samtaler.

Ligeledes har vi arbejdslørdag, som også er afskedsfest for de store, hvor de hver især får en personlig afskedstale med tilbageblik på deres tre gode år i Højbjerg. Derudover har vi sensommerfest og julefest.

Vi har årlig koloni, gruppe opdelt, hvor alle forældre sørger for at turen bliver fantastisk for alle, ved at sørge for de praktiske ting, så personalet kan dedikere deres tid til børnene. Der er forberedt mad til alle måltider og købt lækre ting.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Personalet i Højbjerg arbejder konstant med fokus på omsorg og det relationelle arbejde. Dette gøres ved, at børnene mødes med fysisk kontakt og interesserede, tydelige omsorgsfulde voksne. Som personale vægter vi højt, at alle børn føler sig set. Det gør vi ved, pædagogiske observationer og daglig kommunikation mellem personalet både bekymringer og positive oplevelser. Dette arbejde er med til at forebygge, at børn i Højbjerg ender i udsatte positioner. Hvis et barn alligevel ender i en udsat position, vil de voksne i samarbejde med familien lave en handleplan ud fra det enkelte barns behov. Her vil personalet sørge for at styrke og støtte barnet og dets relationer. Samtidig vil der være fokus på at fremhæve barnet positivt, så de andre børn kan spejle sig i de voksnes ageren. Det er vigtigt i Højbjerg, når et barn er udsat, at barnet ikke er det eneste i fokus, men at der er et samspil mellem barnet, forældre, personalet, de andre børn og observationer.

Vi holder børnemøder, hvor vi altid har forskellige emner. Vi kan snakke om fri for mobberi, kammeratlighed, hygiejne og hvilke lege har vi lyst til at lege i fællesskab. Disse møder gør, at børnene bliver hørt men også lærer at lytte til de andre.

Personalet har personalemøde hver 3. uge, hvor vi tager os af pædagogiske elementer, og vi snakker om børn med udfordringer. Vi reflekterer over egen praksis, og derfor er alle i personalet med ind over alle børn, og ved hvordan hvert enkelt barn har det.

Vi bruger SMTTE model til at evaluere på egen praksis.

Vi er kontinuerligt i dialog med forældre, og efter behov har vi en god kontakt med PPR.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Fra børnene starter i børnehaven er der fokus at gøre dem klar til at kunne klare sig inden for skolens rammer.

Når vores mellem gruppe skal til at være storgruppe, snakker vi med børnene og deres familier om, hvilke krav og udfordringer de skal igennem, som gruppe inden de starter i skole. Personalet forbereder og er ligeledes i dialog med den skole, vi har stærkt samarbejde med, om hvad der kræves for at starte i skole. Dette implementerer personalet i aktiviteterne for førskolegruppen. Dette gøres på en legende måde, men også på en måde, hvorpå personalet hele tiden sikrer sig, at gruppens nysgerrighed og glæde bliver honoreret, så de ikke oplever skoletræthed, inden de starter. Der vil ugentligt blive leget skole, hvor begreber som Brain Break, frikvarter, dansk og matematiktime vil blive leget med og udfordret.

Vi vil frem for alt bestrebe os på, at de børn vi sender i skole, er socialt kompetente og desuden har ro i kroppen til at kunne gennemgå en skolegang. Dette evaluerer vi løbende på i samarbejde med forældrene, så vi sikrer, at der er en god udvikling.

Som udflytterbørnehave er vi lidt udfordret ifht. at besøge skolerne, specielt også, da vores børn skal gå på mange forskellige skoler. Vi laver derfor videns overdragelse til skolerne.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Højbjerg er som udgangspunkt en udflytterbørnehave, med base på Sandbjergvej i Vedbæk, hvorfor vi også foretrækker at være i og omkring dens naturskønne faciliteter. I forhold til at inddrage det omkringliggende samfund, har vi en aftale med vore nabo omkring, at deres heste har lov til at benytte vores græsareal i weekenderne. Dette gør, at vi undgår at stå for særligt vedligehold, og derudover har børnene gennem tiden også fået lov til at få en prøveridning på en af hestene.

I nogle særligt udvalgte aktiviteter eller i en af de forskellige ferier, prioriterer personalet at benytte sig af, hvad København kan tilbyde. Dette kan være kunstudstillinger, børneteatre, havnerundfart, Vestamager naturcenter osv. Disse ture og erfaringer bliver evalueret, for derved at videreformidle oplevelser så succeser kan gentages. Turene er ligeledes en del af Højbjergs måde at integrere og formidle lokalsamfundet for institutionens børn.

Vi afholder også spiseklub i samarbejde med børnene og deres forældre en gang om måneden, hvilket skaber rammerne for en større glæde samt samarbejde i lokalsamfundet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Højbjerg er en udflytterbørnehave, hvorfor vi hele tiden har fokus på at arbejde med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø både inde og ude. Vi er hele tiden i udvikling omkring at skabe rammer for, at børnenes udvikling og trivsel forbedres. Dette gør vi blandt andet ved skabe små rum i rummene, men også samtidig skabe rammer for de børn, der har brug for mere fysisk udfoldelse. I både kreative aktiviteter så vel som legetøjet, er et fokus for personalet, at rammerne understøtter børns glæde, fantasi og udfoldelse.

Vi forsøger at skabe en stor adspredelse i de forskellige rum, så børnene har forskellige aktivitetsmuligheder, dette hjælper til at de spreder sig ud, hvilket medfører at hvert enkelt barn har mere plads og ro til udfoldelse.

Udendørs forsøger vi, som institution, at være i dialog omkring at skabe rammer, der udvikler og støtter et godt børneliv. Dette gør vi ved at sørge for, at der er aktiviteter, der udvikler de forskellige sanser, skabe små rum til fordybelse, men også større aktiviteter, der skaber et fælleskab og sammenhæng i børnehaven. Derudover er det vigtig for os, at der tydelige voksne på udearealet, da det hjælper til, at alle børn føler sig set.

Et psykisk godt og kammeratligt børneliv er kendetegnet ved gode sociale relationer, hvorfor vi hele tiden er i proces omkring, at alle børn har følelsen af at være en del af et fælleskab, hvad enten det er i samspillet med en voksen eller andre børn. Som redskab til at hjælpe med at skabe et godt psykisk børneliv, bruger vi ”værktøjerne fri for mobberi” kammeratlighed. Det er vigtigt for os, som institution at skabe stærke sociale og kammeratlige individer, da vi tror på, det skaber et godt psykisk fælleskab.

Børnene involveres på den måde, at vi som personale, er bevidste om og lytter til, hvis de reagerer på støj, lys osv. Vi efterspørger ligeledes på børnemøderne om de føler, der skal ændres noget. Derfor har vi netop fået opsat lydæmpende plader op både i opsamlere og i børnehaven. Mht. hygiejne får vi besøg af Dr. Håndvask to gange om året, som lærer og fortæller børnene om god håndhygiejne. Dette er et stort hit for børnene, og de bliver mere bevidste om håndhygiejne. Vi har hygiejnisk tilsyn en gang om året og i samarbejde med sundhedsplejersken forbedrer vi hele tiden vores hygiejniske forhold. Vi har et godt forældresamarbejde omkring sygdom, og forældre-

ne lytter til os, når vi beder dem blive hjemme med deres syge børn.

Vores stuer er indrettet til, at møblerne er flytbare, så børnene kan ændre på legene efter deres eget ønske. Derved kan et af vores rum også blive opdelt til små legekroge, som giver mulighed for fordybelse. Vi har mange ting, som børnene kan lege med, som står i børnehøjde, så de selv kan tage det frem. I Højbjerg må børnene også lege på bordene, dette giver mulighed for motorisk udfoldelse og bevægelse.

Vi har valgt, som et pædagogisk tiltag, at have ”stilletid” tre gange ugentligt. Dette har vi gjort på baggrund af, at børnene har lange dage. Ydermere bliver de stimuleret og udfordret i stor grad gennem dagligdagen i børnehaven. Derfor benytter vi stilletid som et pædagogisk redskab så børnene kan bearbejde disse indtryk. Dagligdagen i børnehaven er fyldt med socialt samvær og samtidig glæde og larm. Derfor har børnene også brug for pauser, så de opnår ny energi til socialt samvær.

Grundet vores beliggenhed og et stort udeareal samt tilgang til skoven, har Højbjerg rammerne til at stimulere børnenes syv sanser. Der er små kroge (huler) til fordybelse, vi har en stor bålplads, vi har forskellige cykler, vi har klatretræ, vi har gynger, vi leger og slapper af på tæpper, der er lyde fra skoven, der er dufte fra naturen, der er bolde, der sand, der er et kuperet terræn og forskellige grønsager sommeren der alt sammen er med til at stimulere og udvikle de syv sanser.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Højbjergs læringsmiljø understøtter vi børnene i at deltage og føle sig inkluderet i leg og aktiviteter. Vi støtter dem i at udfolde, udforske og lære sig selv og andre at kende på mange og nye måder. Personalet inviterer børnene til at udtrykke sig respektfuldt og anerkendende. Ved dette læ-

ringselement får børnene medbestemmelse og oplever at være betydningsfulde og medskabende af egne livsbetingelser. Ydermere får børnene erfaring med at være opmærksom på andres oplevelser og meninger om livet.

Højbjerg personalet støtter børnene i at udtrykke deres følelser og håndtere konflikter på en hensigtsmæssig måde. Vi hjælper dem med at tilegne sig evnen til at håndtere modgang og udfordringer. Vi støtter dem i at gå egne veje, ved at lade dem vælge aktiviteter og skabe relationer. Alt dette gør vi i samarbejde med forældrene ud fra børnenes eget perspektiv i hvor meget det formår og magter i givne situationer.

I denne proces udvider vi børnenes erfaringsverden, så de kan og tør deltage samt skabe muligheder for at udfolde sig. Vi inviterer dem til at deltage i teaterstykker, oplæg om forskellige ting, stille sig op og synge en sang for andre osv. på deres præmisser. Her kan børnene blive styrket i fordybelse, nysgerrighed, gåpåmod, og de formår at blive udviklet i deres innovative formåen.

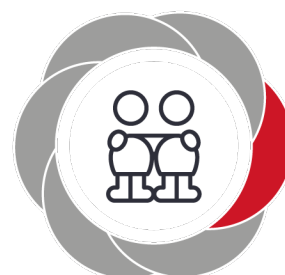
Vi benytter en pædagogik, der hele tiden har i fokus, at børn trives i at blive udfordret ud fra, hvor de står. Vi mener desuden, at børn som udgangspunkt er nysgerrige, og det derfor er vores pligt som voksne at hele tiden støtte og honorere med forskellig viden og læring.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Højbjerg opfatter vi forskellighed som en ressource og vi støtter muligheden for deltagelse og medindflydelse. Relationer er et væsentligt grundlag, for at børn lærer empati. Empati handler om at mærke egne følelser, at kunne sætte sig ind i andres følelser og at kunne handle ud fra egen oplevelsesverden men specielt også handle ud fra andres. Vi mener, at sociale færdigheder især kommer til udtryk gennem leg i samspil med andre. Relationerne mellem personalet og børnene skal bygge på ligeværd, forståelse, indlevelse samt gensidig respekt, så børnene udvikler selvstændighed. Vi møder alle børn med positivitet, da det fremmer børnenes empati, gåpåmod, trivsel og sociale omgang med hinanden. Endvidere prioriterer vi højt, børnenes frie leg, da det skaber sociale kompetente børn, og herved får de erfaring i samspil med andre børn.

Vi ser vores spiseklubber som et stærkt fællesskab, hvor børnene ser forældre og personale i samspil, i en anden kontekst end hverdagen i Højbjerg. Spiseklubberne har ligeledes stor indvirkning på samarbejdet med familien, hvilket har god effekt på støtten i børnenes sociale udvikling.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Højbjerg ved vi, at børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Vores kommunikative og sproglige læringsmiljø er den centrale indikator for børns sprogtilegnelse. Vi, som personale, er bevidste om, at vi fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at vi guider børnene til at indgå i fællesskab med andre børn. Personalet i Højbjerg er nærværende, skaber øjenkontakt, lyttende og nysgerrige og har lyst til samtale og kommunikation med fokus på det børnene er optagede af. Vi er bevidste om, hvordan vi henvender os til børnene, taler med dem, giver dem beskeder og sætter ord på det, der sker i hverdagen, rutinerne og aktiviteterne. Vi ved, at kvaliteten i disse nøgleord særligt er betydningsfulde for børn i udsatte positioner. Vi hjælper alle børn til at indgå i dialoger, hvor de lærer at skiftes til at tale og lytte. Børn udvikler også sprogtilegnelse ved at lære fra andre børn, på tværs af alder, og derfor ved vi at vores fællesskabs dag om mandagen især er værdifuld ved sprogtilignelsen. Derfor har vi ansvar for at børnene får mange og forskellige erfaringer med sprog i egen organiseret leg, spontan leg og pædagogiske tilrettelagte lege. Vi har fokus på de børn, der ikke selv indgår i samtaler, lege og aktiviteter med henblik på at de også kommer til at indgå i fællesskaber, der understøtter deres kommunikative og sproglige udvikling. Vi indtænker de sproglige læringsmuligheder i alle rutiner, planlagte/spontane aktiviteter, hvor børnene introduceres for nye begreber og udtryksformer. Vi har adgang til bøger, papir og tegne/skriveredskaber, og vi har højtlesning ved vores brødbrev om morgen, hvor vi snakker om indhold og tegninger og ligeledes har vi højtlesning gruppeopdelt hver dag, så denne læsning

er ud fra alders niveau.

I sprogarbejdet er det centralt for os at skabe ro til fordybelse og dialog, hvad enten det er i lege- rummene, ved spisesituationer eller ved andre voksenstyrede aktiviteter, da det har indvirkning på børnenes mulighed for at udvikle sig sprogligt.

Vi samarbejder tæt med forældre og sprogkorpset, hvis et barn har sproglige udfordringer.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Højbjerg støttes børnene i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen - gennem ro og bevægelse – herved lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Vi motiverer børnene dagligt til at bevæge sig ved at vise glæden ved bevægelse. Vi danser, synger med fagter, vi laver bevægelses baner med madrasser, rør og andre tilgængelige sjove ting. Vi understøtter dagligt stimuleringen af de tre motoriske grundsans; den vestibulære sans, den kinæstetiske sans, den taktile sans, i samarbejde med de fire øvrige sanser; synssansen, høresansen, lugtesansen og smagssansen. Disse har vi hængende på væggen, så vi altid kan blive inspireret til udviklingen af dem. Gennem kropslige erfaringer undersøges fx ”Hvem er jeg?” ”Hvad kan du – kan jeg mon også det?” og således udvikles kropsidentiteten via kropslige erfaringer i sociale samspil. Vi bestræber os på at være aktive rollemodeller overfor børnene.

Miljøerne skal skabe rum for børnenes erfaringer med kropslige fornemmelser og følelser, herunder rolig kontakt til kroppen, hvor det enkelte barn udvikler kendskab til og tryghed ved kroppens reaktioner og signaler og oplever en ro ved at hvile i sig selv. Derfor har vi tre dage om ugen; Stilletid. Her har vi erfaret, at børnene pludselig får mere energi til at være sammen, energi til at hoppe, styrke til at klatre, osv. Vi har stilletid med yoga, massage af hinanden, lytte til en historie, strækøvelser, vejtrækningsøvelser osv.

Der skal både være plads til børnenes kropslige ”væren” og ”gøren”. Bevægelse I bevægelsesfællesskaber udvikler barnets mestring af kropslige/sanselige indtryk og udtryk og styrker sin evne til

at aflæse og forstå andre børns og voksnes gestik, mimik, og kropslige udtryk. Bevægelse handler om børns aktive udforskning af verden og kroppens muligheder såvel alene som sammen med andre børn og aktivt pædagogisk personale i et inkluderende børnefællesskab og i samspil med de fysiske omgivelser ude og inde.

Forældre inddrages via dialog og som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Højbjerg har vi det dejligste rum, nemlig naturen, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Vi går på opdagelse på vores legeplads. Vi mærker på træerne, dufter til blomsterne, og vi finder dyr, og læser generelt om verden og naturen. Vi har skoven lige ved siden af, og her tager vi ofte på tur for at gå på opdagelse. Vi opmuntrer børnene til at foretage egne undersøgelser, og støtter og guider dem i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid til egne ideer og evner, selvom børnene møder modgang. Der skal være en særlig opmærksomhed på at sikre, at børn og familier i udsatte positioner støttes i at være i og lære om naturen. Vi oplever til tider, visse børn har en angst for dyr eller andre ting, og her støtter og guider vi børnene ud fra deres perspektiv til at få en nysgerrighed og lyst til at vide mere om det, de er lidt bange for.

Vi laver eksperimenterer med alt fra at lave små kemi forsøg, med mentos i cola til at grave ting ned og undersøge forrådnelsesprocessen. I børnehaven spirer vi planter hvert forår, for derved at kunne følge udviklingen og opnå glæde og forståelse for planter og natur. Vi opfordrer både børnene og deres familier til at undre sig omkring videnskab og naturen, så vi derved i fællesskab kan undersøge og besvare nogle af disse spørgsmål.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

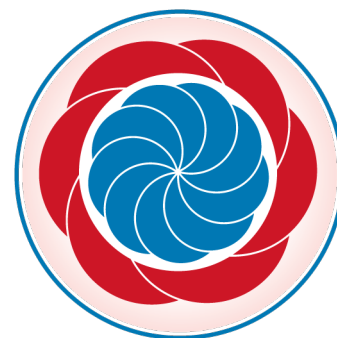
Vi arbejder på at stimulere børnenes sanserindtryk gennem æstetiske oplevelser i mødet med forskellige kunstarter såsom maleri, musik, sang og litteratur. Æstetiske oplevelser giver børn mulighed for at dele, spejle sig i og fortolke egne og andres livserfaringer, tanker og drømme. Det kan fx være, at børn mærker spændingen i kroppen, når de lytter til en fortælling, eller børnene kan føle glæde eller nedtrykthed over farverne i et maleri. Hver gruppe laver en ”opvisning” for de andre grupper efter endt læreplanstema, her får børnene en skabende praksis og skaber interesse og nysgerrighed hos tilskuerne. Ydermere er vi med til at skabe mod og lyst til at stille sig frem og præsentere det, man har lavet.

Udtryksdimensionen indeholder børnenes egen skabende og eksperimenterende praksis. Den er båret af børns lyst, kreativitet, improvisation og aktive deltagelse. Nysgerrighed, sansning, leg og fantasi indgår i den æstetiske læreproces og ansporer til nye perspektiver og anskuelser, der kan forankres som ny viden og ny læring.

Derfor må det pædagogiske personale være lydhøre og understøtte børn i, at børnene selv skaber kulturelle udtryk i et læringsmiljø, der inddrager børn i processen, værdsætter fordybelse og konstruktion samt børns egne eksperimenterende udtryk.

Vi evaluerer altid med SMTTE – modellen efter hvert læreplanstema.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Hver dag i Højbjerg har personalet morgenmødet 10-15 min, hvor vi har vidensdeling omkring vores foreliggende aktivitet med børnene. Her får vi også snakket om evt. beskeder fra forældrene og vi får tilrettelagt den kommende dag. Vi følger en dagsorden, som vi til tider evaluerer på, om vi skal have andre ting med osv.

Hver gruppes personale skal til hvert læreplanstema lave en SMTTE-model som kommer i en fælles mappe, så den altid er tilgængelig for alle. Og hele personalegruppen laver en fælles SMTTE – Model på det læreplanstema vi skal arbejde med to måneder frem på et p møde. Vi evaluerer kontinuerligt på vores morgenmøde, men går mere i dybden på det sidste p møde ved læreplanstemaets slutning. Dette er en proces, vi næsten lige har op startet, så derfor er dette under udvikling.

Alle i personalet har fået hæftet om Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og Indhold som er udgivet af EMU. Alle er i gang med at læse den, og vi har hele tiden fokus på at videreformidle og optimere vores vidensdeling.

Desuden har institutionen fået bogen Den Styrkede Pædagogiske Læreplan – grundbog til dagtilbudspædagogik, af Københavns Kommune, og den er vi i gang med at læse på skift.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Lederen og en medarbejder vil hvert år kigge på vores handleplan for den styrkede læreplan og vi vil evaluere dette på et fælles møde for alle.

Efter hvert endt læreplanstema, evaluerer vi via vores SMTTE- model.

Vi er pt. i gang med kurser i læreplanstemaerne og derved bestræber vi os også på, at blive stærkere og bedre i vores evalueringskultur.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud